

การวิจัยเชิงเปรียบเทียบ เรื่องอันติมสัจจ์ในอภิปรัชญาของสปิโนซาและของเวทานตะ

นางดวงดาว กীরติกานนท์

003452

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

แผนกวิชาปรัชญา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2520

๓ ๒๕๕๕๗๒๔

Idea of Ultimate Reality in Spinoza's Metaphysics and Vedanta :

A Comparative Study.

Mrs. Duangdao Kirtiganont

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

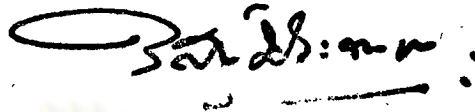
Department of Philosophy

Graduate School

Chulalongkorn University

1977

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....
(ศาสตราจารย์ ดร. วิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ)

คณบดี

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

.....
(ศาสตราจารย์ ดร. วิทย์ วิศทเวทย์)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กীরติ บุญเจือ)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุนทร ณ รังษี)

อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กীরติ บุญเจือ

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง

การวิจัยเชิงเปรียบเทียบเรื่องอันติมัลส์จีในอภิปรัชญาของ
สปีโนซา และของเวทาคะ

โดย

นางดวงดาว กীরติกานนท์

แผนกวิชา

ปรัชญา

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การวิจัยเชิงเปรียบเทียบเรื่องอันติมสังข์ในอภิปรัชญาของ
สปีโนซา และของเวทานตะ

ชื่อ

นางดวงดาว กীরติกานนท์

แผนกวิชา

ปรัชญา

ปีการศึกษา

2519

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาเรื่องอันติมสังข์ในอภิปรัชญาของสปีโนซา และปรัชญาเวทานตะ งานวิจัยนี้วิเคราะห์พื้นฐานความคิดเกี่ยวกับเรื่อง "สาร" ในอภิปรัชญาของสปีโนซา และเรื่องพรหมันในปรัชญาเวทานตะทั้งสองระบบ คือทิวาทเวทานตะ กับวิศิษฏทิวาทเวทานตะ ต่อจากนั้นก็เปรียบเทียบเพื่อสำรวจความคล้ายคลึงและความแตกต่างของ "สาร" กับพรหมัน ผลของงานวิจัยนี้ พบว่าอันติมสังข์ในอภิปรัชญาของสปีโนซากับของเวทานตะนั้นมีลักษณะคล้ายคลึงกันมากจนเป็นที่น่าสังเกต ตามทรรศนะของสปีโนซาและปรัชญาเวทานตะอันติมสังข์ มีสถานะเป็นองค์สัมพัทธ์ และเป็นปฐมเหตุของสรรพสิ่ง สิ่งทั้งหลายเป็นเพียงการแปรรูปของอันติมสังข์นี้ ควดยเหตุนี้ "สาร" หรือพรหมันจึงไม่ใช่พระเจ้าที่มีตัวตน ผู้ทรงสร้างโลกขึ้นมาจากความว่างเปล่าในเวลาใดเวลาหนึ่งในอดีตโดยเฉพาะ สรรพสิ่งคลิดคลายมาจาธรรมชาติของอันติมสังข์ "สาร" และพรหมันจึงเป็นสาเหตุอันตรวิสัยของสิ่งทั้งปวง "สาร" กับพรหมันเป็นทุกสิ่งทุกอย่าง ผู้สร้างกับสิ่งสร้างคือสิ่งเดียวกัน การสร้างจึงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา

มโนคติเรื่องความเป็นสาเหตุของ "สาร" ของสปีโนซากับพรหมันในปรัชญาวิศิษฏทิวาทเวทานตะ มีลักษณะเป็นสรรพทวนนิมเหมือนกัน คือ เชื่อว่าโลกเป็นการแสดงออกของอันติมสังข์จริง ๆ แต่เมื่อเปรียบเทียบระหว่างสปีโนซากับทิวาทเวทานตะแล้วจะพบว่าข้อแตกต่างที่สำคัญคือ ทิวาทเวทานตะคิดว่าโลกไม่เป็นจริง มันเป็นเพียงการปรากฏของพรหมันโดยอำนาจของมายาเท่านั้น โลกจึงไม่ใช่สิ่งที่จะมีอยู่จริงตลอดไป

Thesis Title Idea of Ultimate Reality in Spinoza's
 Metaphysics and Vedanta : A Comparative
 Study.

Name Mrs. Duangdao Kirtiganont

Department Philosophy

Academic Year 1976

ABSTRACT

The purpose of this thesis is to study the idea of ultimate reality in Spinoza's metaphysics and Vedanta. This research analyzes the general background of Substance in Spinoza's metaphysics and that of Brahman in the two systems of Vedanta philosophy: Advaita and Visitadvaita Vedanta, and compares the similarity and difference between the idea of Substance and that of Brahman. The conclusion of this research indicates that the idea of ultimate reality in Spinoza's metaphysics and Vedanta is remarkably similar. According to Spinoza and Vedanta, ultimate reality is the Absolute and is the first cause of all things. Everything is only the modification of this ultimate reality. For this reason, Substance or Brahman is not the personal God who creates this world from nothing in the particular time in the past. All things follow from the nature of ultimate reality. Therefore Substance and Brahman are their immanent causes. Substance or Brahman and everything are identical. Creator and created things are the same things. Creation is the act which happens all the time.

The idea of causality of Spinoza's Substance and that of Brahman in Visitadvaita Vedanta are Pantheism. They believe that the world is the real manifestation of ultimate reality. But when we compare Spinoza with Advaita Vedanta, they are found to be different in this respect. Advaita Vedanta thinks that the world is not real. It is only the appearance of Brahman through maya. Therefore it does not exist forever.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณา และความช่วยเหลือจากอาจารย์หลายท่าน อาทิเช่น ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กীরติ บุญเจือ อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัยที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างคิ่ยง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุนทร ณ. รังษี และอาจารย์วิจิตร เกศวิศิษฐ์ ซึ่งได้กรุณาให้แนวความคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้า และเอื้อเฟื้อเรื่องเอกสารอ้างอิงต่าง ๆ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ได้กล่าวนามมาแล้วเป็นอย่างสูง

นอกจากนี้ ผู้เขียนขอขอบคุณนางสาวปานทิพย์ สุภนกร ที่แนะนำการใช้สำนวนภาษาและให้ความช่วยเหลือมาโดยตลอด

ดวงดาว กীরติกานนท์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
คำย่อที่ใช้ในวิทยานิพนธ์.....	ช
บทนำ.....	1
บทที่ 1 อันติมสังข์ในอภิปรัชญาของสปีโนซา.....	3
2 ขรรคมหาดีและความเป็นสาเหตุของ "สาร".....	37
3 อันติมสังข์ในปรัชญาเวทานตะ.....	69
4 อันติมสังข์ในอภิปรัชญาของสปีโนซากับของปรัชญาเวทานตะ.....	101
บทสรุป.....	112
บรรณานุกรม.....	115
ประวัติการศึกษา.....	119

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำย่อที่ใช้ในวิทยานิพนธ์

Ax.	=	Axiom
Def.	=	Definition
Dem.	=	Demonstration
Expl.	=	Explanation
Prop.	=	Proposition

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความเป็นมาของปัญหา

ลักษณะที่เห็นได้เด่นชัดในปรัชญาของสปีโนซา คือ การมี "สาร" เพียงหน่วยเดียว ซึ่งเราอาจจะเรียกว่า "อันติมสัจจ์" หรือ "ธรรมชาติ" หรือ "พระเจ้า" ก็ได้สิ่งทั้งหลาย เป็นเพียงอัญรูป (Modes) ของ "สาร" นี้เท่านั้น แนวความคิดที่คล้ายคลึงกันนี้ เราจะพบว่ามิได้อยู่ในปรัชญาเวทานตะซึ่งน่าจะมีการศึกษาเปรียบเทียบกันได้

วัตถุประสงค์

เพื่อวิจัยปัญหาเรื่องอันติมสัจจ์ในปรัชญาของสปีโนซา เปรียบเทียบกับอันติมสัจจ์ในปรัชญาเวทานตะ เพื่อหาส่วนเหมือนและส่วนแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งที่จะวิจัย เปรียบเทียบเกี่ยวกับปัญหาในค่านอกปรัชญา ในปรัชญาของสปีโนซากับปรัชญาเวทานตะสองระบบคือ อทไวคเวทานตะและวิศิษฏาทไวคเวทานตะเท่านั้น

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีที่จะใช้ในการวิจัยนี้คือ ค้นคว้าจากหนังสือและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาคงกล่าวซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ

1. เอกสารปฐมภูมิ ซึ่งหมายถึง งานเขียนของสปีโนซาและงานเขียนเกี่ยวกับปรัชญาเวทานตะ
2. เอกสารทุติยภูมิ ซึ่งหมายถึง งานเขียนของนักวิจารณ์ต่าง ๆ

ความสำคัญหรือประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยนี้

ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องอันติมสังข์ ซึ่งเป็นสาระสำคัญของปัญหาทางค่านอกปรัชญาได้อีกซึ่งยิ่งขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจศึกษาปรัชญาของสปีโนซาและปรัชญาเวทานตะ อันจะเป็นแนวทางให้มีการวิจัยเชิงเปรียบเทียบระหว่างปรัชญาตะวันตกกับปรัชญาตะวันออกต่อไป

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย